

OGLAŠAJTE V
NAJBOLJŠEM
SLOVENSKEM
ČASOPISU V OHIU

★
Izvršujemo vsakovrstne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVIŠEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE BEST
SLOVENE NEWSPAPER
OF OHIO

★
Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXXII. — LETO XXXII.

CLEVELAND, OHIO, WEDNESDAY (SREDA), SEPTEMBER 14, 1949

ŠTEVILKA (NUMBER) 180

NOVI GROBOVI

ANNA ZUPANCIC
Kakor smo včeraj poročali, je preminila Anna Zupancić, rojena Lach, stanujoča na 4738 W. 130 St., West Park. Rojena je bila v Clevelandu.

Tukaj zapušča soproga Anthony, tri brate: Franka, Anthony in Johna Lach ter tri sestre: Mrs. Mary Modic, Mrs. Leona Blatnick in Dorothy Lach. Pogreb se vrši v petek jutraj ob 10. uri iz Corrigan's pogrebnega zavoda, Lorain Ave. in W. 148 St., v cerkev Annunciation v West Parku ter nato na pokopališče Calvary.

JOSEPHINE KURTZ
Snoči je preminila v Lake Side bolnišnici Mrs. Josephine Kurtz, stara 59 let. Stanovala je na 2526 St. Clair Ave., kjer sta s soprogom vodila mesnico zadnjih 30 let. Rojena je bila v Jugoslaviji, odkoder je prišla v Ameriko leta 1907. Bila je članica društva Napredne Slovenke št. 137 SNPJ.

Tukaj zapušča soproga Franka. Pogreb se vrši v četrtek popoldne ob 2. uri iz Golubovega pogrebnega zavoda, 4704 Superior Ave.

JOSEPH FURLAN
V ponedeljek je umrl Joseph Furlan, star 77 let, ki je bival pri sinu Otto na 23364 Marion Ave., North Olmsted. Pokojni je prišel iz bivše Avstrije okrog leta 1890 ter se je izučil klobučarstva pri Comey & Johnson Co., leta 1929 pa je šel delat k Cleveland Hat Co., kjer je delal do lanskega leta, ko je šel v pokoj. Družina je imela svoj dom na 3429 W. 97 St.

Tukaj zapušča hčer Mrs. Mary Nagode, sinova Joseph ml. in Otto, tri vnuke in sedem pravnukov. Žena Frances, rojena Korenčan, je umrla leta 1925. Pogreb se vrši v četrtek popoldne ob 1:30 uri iz Corrigan's pogrebnega zavoda, W. 148 St. in Lorain Ave., na pokopališču v West Parku.

PASTORJI OBDOJAJO OBRANAVO

NEW YORK, 13. sept.—Skupina petih protestantskih pasttorjev iz Chicage, ki je včeraj prisostvovala obravnavi proti dvanajstori vodilnih ameriških komunistov, se ne strinja z obljavo, da bo obravnave ne odložijo, da pa skupne izjave ne želijo za enkrat podati, ker ima vsak različno mnenje.

Burke pravi, da se bo Robeson "prezrlo"

Zupan Thomas A. Burke je včeraj na časniškarski konferenci izjavil, da bo svetovno znani zamorski bariton Paul Robeson "popolnoma prezrt," ko bo imel 7. oktobra v Paradise Hallu na 2226 E. 55 St. svoj koncert. Burke je pristavil, da se bo Robesonu dovolilo, da svobodno govori in poje, obenem mu tudi preskrbelo zadostno policijsko zaščito. Poudaril je, da "sovrani" vse, kar Robeson zagovarja, da bo apeliral na veterane in clevelandške črne, naj prezrejo njegov nastop.

Truman priporoča odstranitev trgovinskih ovir v interesu miru in svetovnega napredka

WASHINGTON, 13. sept.—Predsednik Truman je danes na skupnem sestanku Svetovne banke in Mednarodnega denarnega sklada priporočil, da se v interesu miru in napredka na svetu odstrani ovire za razširjanje svetovne trgovine.

Predstavniki 48 držav, ki so zastopane v omenjenih finančnih organizacijah, proučujejo vprašanje pomanjkanja dolarjev.

Truman je v svojih izjavah apeliral na predstavnike, naj delujejo za blaginjo celega sveta, s tem, da odstranijo ovire, kar bi dalo pravični delež pri svetovni trgovini vsem državam.

"Nič ne prispeva več svetovnemu miru kakor prav finance in razvoj. Morate odstraniti ovire, ki stojijo na poti mednarodni trgovini. Mi moramo kupovati blago, ki ga vi boljše izdelujete, obenem pa moramo biti v stanju prodajati blago, ki ga mi izdelujemo boljše," je med ostalim rekel Truman.

Predsednik je obljubil, da bodo Zedinjene države nadalje sodelovale z organizacijo Združenih narodov in ostalimi mednarodnimi skupinami.

Zunanje dežele naj znižajo vrednost denarja

Medtem so ekonomski izvedenci, posebno ameriški, opozorili, da bodo morale nekatere dežele znižati vrednost svojega denarja, revidirati svoje tarifne politike in odstraniti trgovinske ovire.

Po sestanku s Trumanom so delegatje ustanovili več odborov, ki bodo razmotrili o predlogih, da se zamaši trgovinsko vrzel med področji, ki so odvisna od dolarja in področji, ki so odvisna od angleškega sterlinga.

Na konferenci je bila predložena južno-afriška resolucija, s katero je bilo predlagano, da se zviša cena zlata na svetovnem trgu. Resolucijo je podpiral predstavnik Filipinov, nasprotoval pa ji je ameriški finančni tajnik Snyder.

Wallstreetski finančnik napadel angleški socializem

Na konferenci je govoril tudi wallstreetski finančnik in predsednik Svetovne banke Eugene R. Black, ki je očividno napadel angleški socializem, ko je rekel, da so mnoge dežele podvzele obsežni "socialni program za blaginjo," kljub temu, da si takšnih programov ne morejo dovoliti.

Black je apeliral tudi na Zedinjene države, naj odstranijo svoje trgovinske omejitve.

Finančni minister Južne Afrike Havenga pa je napadel ameriško politiko z zlatom. Rekel je, da bi denarni sklad postal orodje nekaterih članic (Zedinjenih držav), če se ne bo zvišala cena zlata, ki je sedaj \$35 za unčo.

AMERIKA POMAGA ČIANGU, PRAVIJO KOMUNISTI

SAN FRANCISCO, 13. sept.—Kitajska komunistična radio postaja je danes zagotovila, da Zedinjene države pomagajo diktatorju Čiangkajšku pri ustavitvi močne vojaške baze na otoku Pescadores. Radio pravi, da so zadnje čase začeli na otok prihajati Američani in velike količine materiala.

Papež posvaril delavce, naj ne zlorablajo moč

Sv. Oče meni, da je pospeševanje krščanstva naloga delavskih unij

RIM, 11. sept.—Papež Pij XII. je danes povedal skupini belgijskih romarjev, da je izkušnja zlorabljanja moči delavskih unij največja nevarnost "moderni družbi" in celo samim delavcem.

To je že drugi zadnje čase, da je papež govoril o delavskih vprašanjih. Pred enim tednom je v poslanici kongresu nemških katoličanov rekel, da pričakuje dan, ko delavske unije ne bodo več imele nobenega razloga za svoj obstoj. Posebno pa je poudaril, da bi morale delavske unije "pospeševati krščanski red v delavskem svetu." Če pa unije niso "element reda," jih cerkev oboja, je pojasnil sv. Oče.

Potem, ko je blagoslovil belgijske romarje, je papež močno poudaril, da obstojata dva razreda, ki pa ne smeta zlorabljati svoje moči. Zavzel se je za privatno imovino, odnosno za male in srednja podjetništva in dal jasno vedeti, da cerkev ne odobrava nobenih unij, ki ne slonijo "na zakonih Krista."

Poljski duhovniki podpirajo vlado

VARŠAVA, 11. sept.—Skupina rimsko-katoliških duhovnikov je danes zaprosila poljsko vlado, naj ji pomaga, da bi "z radostjo vršili svoje dolžnosti v ljudski republiki Poljski."

Duhovniki so apel naslovili na predsednika Boleslava Bieruta pred desetimi dnevi. Gre za apel 43 duhovnikov, ki menijo, da lahko cerkev uredi svoja nesoglasja z vlado le s tem, da pristane na pogoje vlade.

V svoji zelo previdno sestavljeni izjavi so duhovniki zavzeli stališče, ki je nasprotno od stališča rimsko-katoliških glavarjev na Poljskem. Izognili so se direktnim obtožbam, ker so verjetno želeli, da se izognejo kazni izobčenja.

Ko je delegacija duhovnikov prišla obiskat komunističnega predsednika Bieruta je njen predstavnik, Rev. Grim, izjavil: "Prišli smo v imenu duhovščine, da izrazimo spoštovanje šefu države. Razumemo, da je blaginja Poljske največji zakon in mi se ga bomo držali. Naše delo pa je posebno težko sedaj, ko v naših sreih čutimo nekakšen nemir. Naše hijerarhija je storila nekakšne korake in mi duhovniki smo prišli, da vas, mnogospoštovani predsednik, prosimo za pomoč, da se nam olajša izvrševanje našega dela z radostjo."

Ta ista skupina duhovnikov je pozneje imela konferenco z nadškofom Stefanom Wyszyńskim, poljskim primatom, ki se zoperstavlja poljski vladi in njenim reformam.

Redna seja

Nocoj ob 7.30 uri se vrši redna seja društva sv. Ana, št. 4 SDZ v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Vabi se članice na polnoštevilno udeležbo.

Poroka

Zadnjo soboto sta se poročila Miss Margaret M. Kirk in Mr. William Zure, sin Mr. in Mrs. August Zure iz Huntmere Ave. Sedaj se nahajata na poročnem potovanju v Kanadi. Bilo srečno!

FBI se zanima za levičarske kandidate za mestni svet?

Kot pravi včerajšnji "Cleveland News," se FBI zanima za peticije več kandidatov za mestni svet, za katere se domneva, da so levičarji. Policija hoče baje ugotoviti, če ti kandidati za kouncilmane uživajo podporo komunistične organizacije ali pa tako zvanih "frontovskih organizacij."

Uradniki Volilnega odbora niso hoteli podati nobene izjave, če so agentje FBI pregledovali peticije ali pa ne.

Na splošno se domneva, da so tarča teh preiskav sledeči kandidati:

Albert Yuong, ki je pred dve ma letoma v 30. vardi sicer bil poražen, toda je dobil nepričakovano veliko število glasov;

Edward Chaka, ki kandidira v 14. vardi in je nedavno bil priča na obravnavi proti komunističnim voditeljem v New Yorku;

Raymond Dennis, predstavnik levičarske CIO unije, ki kandidira v 16. vardi.

Poleg omenjenih se skuša des-kreditirati tudi Lawrence W. Repa, kandidata 6. varde; Mrs. Jean Murrell Capers (bivša pomožna policijska prosekutorica), ki kandidira v 11. vardi; dr. N. K. Christopherja, ki kandidira v 18. vardi, Stephen Harvasta iz 29. varde in Mario D'Angelia, kandidata 26. varde.

Anthony Karchmareku, komunističnemu kandidatu za Sol-ski odbor, so nedavno skušali prepričati kandidaturo, toda v tem niso uspeli.

Kot izgleda, namerava "Cleveland News" objavljati sezname kandidatov z očitnim namenom, da se jih porazi. To je bil tudi namen objavljanja seznamov podpisnikov Karchmarekovih peticij, poleg očitne tendence strahovanja. Za mnoge kandidate, ki jih je časopis omenil včeraj, ni nobenih dokazov, da so komunisti. Z izjemo Chake in Younga ni "Daily Worker" omenil nobenega drugega kandidata. Domneve o "levičarskih nagibih" posameznih kandidatov utemeljuje "News" na trhlji podlagi. Tako za dr. Christophera pravi, da je bil aktiven pri obrambi stavar-ke v Fawick tovarni in se je zoperstavljal Bartunek-Seibertovi predlogi.

NOVA JUGOSLOVANSKA PREKOOCÉANSKA LADJA

FRANKFURT, 11. sept.—Jugoslovanska časniškarska agencija Tanjug je danes naznaila, da je bila popravljena nova jugoslovanska ladja "Hrvat-ska," ki bo plovila med Jugoslavijo in Zedinjenimi državami. Ladja ima 7.000 ton nosilnosti. Prej je to bila ameriška ladja "Laurence Victory," toda je v bližini Dalmacije naletela na mino, nakar so jo Američani zelo poceni prodali Jugoslovanom, ki so jo popravili, da sedaj lahko vrši redno službo.

Seja odbora in zastopnikov farne

Redna seja odbora in zastopnikov farne SNPJ se vrši v četrtek 15. septembra v navadnih prostorih. Ker so važne stvari za rešiti, se prosi vse, da se gotovo udeležijo. Obenem se prosi vse one, ki imajo na rokah vstopnice za kosilo, ki ga v nedeljo servirajo članice Ženskega odseka farne, da sporočijo število prodanih vstopnic.

Wallace pravi, da je Trumanova vlada izdala navadnega človeka

Za nasilja v Peekskillu proti Robesonu je rekel, da so znak "brstečega fašizma"

NEW YORK, 13. sept.—Bivši podpredsednik Henry A. Wallace je snoči obtožil Trumanovo administracijo, da je izdala navadnega človeka ter da politika te vlade, ki jo diktirajo interesi monopolističnih korporacij, vodi deželo v dolino depresije in v tretjo svetovno vojno.

Henry A. Wallace

Wallace je govoril na banketu, ki je bil prirejen v Hotelu Astor v njegovo počastitev. Banket je bil pod avspicijo Progressivne stranke.

Bivši podpredsednik Zedinjenih držav je izjavil, da je sveta dolžnost Progressivne stranke, da okrog sebe zbere ljudstvo in pripravi načrt, da zamenja dve stari stranki.

Znaki brstečega fašizma

Wallace je omenil tudi nedavna nasilja proti Robesonu in progresivcem v Peekskillu rekoč, da so ta nasilja simbol "brstečega ameriškega fašizma." Pristavil je, da so predsednik Truman, bivši justični tajnik Clark in guverner Dewey prav tako odgovorni za ta nasilja, kakor "zatemneli hoodlumi," ki so metali kamne na posetnike koncerta.

Banketu je kot častni gost prisostvoval tudi Robeson. Med ostalimi govorniki pa so bili levičarski kongresnik Vito Marcantonio in bivši kongresnik Leo Isacson. Stoloravnatelj pa je bil urednik The New York Compasa Ted O. Thackery

Z banketom je bila praznovanje tretja obletnica slovitenga Wallaceovega govora v Madison Square Gardenu, ko je kot trgovinski tajnik obtožil vlado, da vodi deželo v vojno proti Sovjetski zvezi. Kratko po tem govoru leta 1946 je tudi podal ostavko na položaju trgovinskega tajnika.

Wallace pravi, da ni ne marksist in ne komunist

V svojem govoru je Wallace izjavil, da nasprotuje vsakemu razkazovanju mornariške moči ali pa množičnim gibanjem čet. Pristavil je, da to velja tako za Sovjetsko zvezo kot Zedinjene države in Anglijo.

Wallace je med ostalim tudi zanikal, da bi bil marksist ali pa komunist. V svojem govoru je opozoril, da bo vsak, ki bi izkoriščal Progressivno stranko za komunistične namene, zelo škodoval stvari miru.

Kar se tiče domačih vprašanj pa je voditelj ameriških progresivcev rekel, da bi se iz Zedinjenih držav moralo ustvariti "wellfare state," kar pomeni, da bi vlada morala ohraniti svoje zemljiške, lesne in rudne vire,

nadvse pa dragocene človeške vire.

"Dežela blagostanja bi morala biti cilj vsakega, ki se smatra za liberalca," je izjavil Wallace.

Vprašanje Tita je resno, pravi češki ambasador

NEW YORK, 13. sept.—Češkoslovaški ambasador v Zedinjenih državah Vladimir Outrata, ki se je danes vrnil po šesttedenskem bivanju v Pragi, je izjavil, da češkoslovaški voditelji smatrajo vprašanje Titove vlade v Jugoslaviji za "zelo resno vprašanje." Pristavil je, da bo Tito zaradi opozicije jugoslovanskega ljudstva le še nekaj časa na oblasti.

"Imam dobre razloge verjeti, da takšen položaj ne bo dolgo obstojal. Civilna vojna je zelo možna. Ljudstvo bo našlo nekakšen način, da vrže Tita z oblasti," je rekel Outrata.

Na vprašanje časnikarjev, če na Češkoslovaškem obstojajo kakšni znaki "titotizma," je ambasador odgovoril:

"To je zelo ključno vprašanje. Po vsaki revoluciji se po-kažejo takšni nagibi in mi imamo nekaj posameznikov, ki bi radi storili isto reč kot jo je storil Tito."

Outrata je omenil tudi čuden položaj Češkoslovaške v mednarodni trgovini, kajti dežela ima precejšnjo rezervno dolarjev, toda jih ne more trošiti v Zedinjenih državah za nujno potrebne industrijske stroje zaradi omejitev, kar se tiče izvoznih dovoljenj za dežele vzhodne Evrope.

Glede tekočega spora med cerkveno hijerarhijo, odnosno Vatikanom in češkoslovaško vlado, pa je ambasador dejal, da praška vlada ni storila nobenih agresivnih korakov, pač pa se je le zoperstavlja rimsko-katoliški potozi, da se cerkev izkoristi proti nacionalnim interesom Češkoslovaške.

BEGUNCI PRIHAJAJO

WASHINGTON, 11. sept.—Armadna transportna ladja "General Eltinge" bo jutri pripeljala iz Evrope skupino 829 beguncev.

Mednarodna organizacija za begunce je izjavila, da skoro vsi begunci prihajajo iz ameriške okupacijske zone Nemčije. Največ je Poljakov, 531, ostali pa so Rusi, Madžari, Čehi in Slovaki.

Včeraj pa je ladja "General C. C. Ballou" pripeljala 1.272 beguncev, ki so se nahajali v taboriščih v Italiji.

Izredna seja direktorija

Nocoj ob 7:30 se vrši izredna seja direktorija Slov. društvene doma na Recher Ave. Prosi se vse direktorje, da se gotovo udeležijo, ker je treba ukrepati glede dodatka k oskrbnikovega stanovanju in določiti kon-traktorja za grelno opremo.

Š. Tros:

TAJNE VSEMIJRJA ALI ČUDEŽNE SILE ČLOVEŠKEGA DUHA

(Nadaljevanje)

Smešno držen bi bil poizkus, v kratkem članku, kot je naš, nuditi komu količjak izčrpano in obrazloženo znanje o sodobnem zvezdoslovju. To bi zmogle komaj debele knjige. Zato si takega cilja naše pisanje ni zastavilo. Če kaj, bi hotelo zbuditi le ljubezen in spoštovanje do te "kraljevske vede", iskreno hvaležnost do njenih velikih genijev in do tisočev manj ali bolj znanih delavcev, ki nam niso le neznanstvo povečali znanja o vsemirju, temveč nam v veliki meri tudi omogočili, da na življenje in svet sploh znanstveno gledamo.

V astronomiji se je dvignil človeški duh v vsej svoji nepopisljivi lepoti in moči ter razsvetlil s svojo plamenico višave, v

nim tokovom" z Meseca, planetov, kometov in zvezd, ki — po astroloških vražah — posegajo v usodo človeškega rodu. Odkril pa je cele potoke "kozmičnega žarkovja", ki drviijo skozi svetovje in so najbrž produkt razpadanja, ali nastajanja gmote, odkril je vesoljnost sil privlačnosti, ki segajo čez ogromne daljave in krivijo nebesna telesa v krožnice ali elipse — skratka, materialno enotnost in povezanost vsega vesoljstva.

Zakone, po katerih kroži Mesec okrog Zemlje, Zemlja s planeti in kometi pa okrog Sonca, je odkril zvezdoslovec kot veljavne za vse vesolje. Po vsem doslej znanem vsemirju je našel "dvojne zvezde" — dve zvezdi, ki krožita okrog druge, po istem tiru, čigar zakonitost je spoznal pred tremi stoletji veliki astronom Kepler. Ta kroženja, ki jih lahko imenujemo kot "kompromis" med silo vztrajnosti in medsebojne privlačnosti gmot, veljajo tudi za Mleč-

nice, te ogromne zvezdne oblake s po nekaj milijard zvezd, ki tvorijo izolirane vseмирske družine, katerih poznamo doslej okrog 100 milijonov in med katerimi je le ena med nešteti tudi naša Mlečnica — Rimska cesta.

Gibanju v vesolju ni začetka, ne kraja. Večno je, kot so večna nasprotja, ki so počela gibanja in ki jih najdemo po vsem vsemirju. To so nasprotja med kaosom medzvezdnih temnih in svetlečih se meglenic, v katerih se pojavljajo vrtinci novih svetov, in že organizirano materijo v zvezdah in mlečnicah, nasprotje med nepopisljivo, na več deset milijonov stopinj razžarjenimi zvezdami in absolutnim mrazom (—273 C) medzvezdnega prostora, ki jih obkroža, nasprotje med odmiranjem in razpadanjem dogorevajočih svetov ter nastajanjem novih.

Nad polovico zvezd je — po zvezdoslovcu Russelu — starčkov, ki umirajo, druga, večja polovica, je še mladeniška, v bujni, divje razplamtevaajoči mladosti. Smrt in rojstvo se prelivata druga v drugo v živo vesolje.

Na takozvanih "novih" in "supernovih" zvezdah vidimo primere katastrofalnega, skokovitega propadanja zvezd. Neznatna zvezda se nenadoma razžari, njen premer narašča s hitrostjo 3000 km—sec, dokler ne doseže širine največjih, orjaških zvezd. (Star kitajski letopis poroča o takih "novih" zvezdi, ki je pred dobrimi tisoč leti planila iz mraka in postala velika kot mesec.) Toda kar naenkrat nastopi nekaj nepričakovane: orjaško nabrekla zvezda postaja vse bolj prozorno, v njeni sredi pa zapleše mala zvezdica. Velikansko plinsko ogrinjalo, ki ga je zvezda v tej katastrofi izgubila, pa se širi naprej, na sto in sto milijard kilometrov, dokler se slednjič ne porazgubi v medzvezdnem prostoru.

Iz teh "novih" in "supernovih" zvezd dobivajo — po sodbi sovjetskega astronoma Voroncova — večino svoje redke gmote — temne in svetleče meglenice, ti prečudoviti beli ali črni oblaki, ki skrivajo pred našimi očmi ogromne predele vesolja. Te meglenice so po mnenju sodobnega zvezdoslovja zibelka in pokopališče zvezd. Vanj razpadajo okostnjaki dogorelih zvezd, iz kaosa te gmote bruhajo vrtinci novih svetov.

Ni zvezdoslovca, ki bi pričakoval potem, ko bo vdrl iz Mt. Palomarja v vesolje novi daljnogled, kakih čudežnih odkritij, nečesa, kar bi odkrilo kaj drugega kot gmoto in njeno gibanje, kar bi ovrгло naravne zakone in postavilo na njihovo mesto nadnaravne. Pričakuje mo pa od njega še več pojasnil, še več dokazov za materialnost sveta, njegovo gibanje in njegovo razvojo.

Sto in sto tisoč let je minulo, da se je človek znašel v tem svetu in se izvil iz njegovih strahov in ugank. V tem dol-

gem razdobju se je krvavo boril za vsako ped napredka, za vsako najmanjše spoznanje, ki mu je dalo resničnejšo podobo o svetu in večjo oblast nad naravnimi silami.

Malokatera resnica o svetu si je tako težko utrla pot kot ta, da je Zemlja okrogla in da se vrti okrog Sonca. Zaradi teh danes samo po sebi umevnih resnic so gorele grmade in grmela prokletstva nad izobčenci. Težko sta si utrla pot zaradi tega, ker sta podrla temelje starega svetovnega nazora, ki je zahteval privilegiran položaj za Zemljo, izbrano od božje previdnosti za edinstveni misterij "človekove odrešitve", pa tudi zategadelj, ker sta bili v polnem nasprotju z vsakodnevnim videzom, s tistim najprimitivnejšim znanjem naših čutov, katerim se dozdeva, da je le Zemlja v tem vesolju nepremična.

"In vendar se vrti!" je dejal menda Galileo Galilei, potem ko se je na kolenih odrekel bogokletnega nauka o kroženju Zemlje. Še pred 100 leti je bil Kopernikov nauk na indeksu prepovedanih knjig, spomenik na grmadi sežganega Giordana Bruna, ki je učil, da je "nešteto sonc in nešteto zemelj, ki enako obkrožajo svoja sonca, nešteto svetov, nič manj obljubljenih, nič slabših..." pa sta dala papež in Mussolini še pred nekaj leti podreti. Danes pa noben količjak poučen človek ne dvomi, da se Zemlja ne vrti le okrog svoje osi in skupaj s sončno družino okrog Sonca. Danes vemo, da se tudi ta sončna družina, včlanjena v še večjo družino, premika po vsemirju s hitrostjo 30 km—sec, vsa ta vsemirska tropa pa še okrog središča ožjega svetovja—mlečnice Rimske ceste, s hitrostjo skoraj 300 km na sekundo.

In prav malo je verjetno, da bi bilo s tem našega zloženega gibanja že konec. Tudi svetovja mlečnica tvorijo najbrž višjo dru-

žino, ki ima zopet svoje središče.

Po teoriji švedskega astronoma Charliera tvori po nekaj milijard zvezd velikansko družino mlečnice. To bi bili člani sistema prvega reda. Po več članov sistema prvega reda bi tvorilo nov, supersistem drugega reda, ti spet naprej sistem tretjega, četrtega, petega reda in tako naprej v brezkončnost.

Vendar čemu v take, skorajda meglene teorije, ki imajo očitno še preslab temelj v dejstvih, ko je vendar že odkrita vsebina sodobne astronomije tako bogata in neizčrpana?

Toda ne delajmo krivic očetu takih teorij in domnev, o katerih bo razsodila šele bodočnost. Njihove teorije in domneve so neka vrsta predhodnica, ki tipa v nepoznano in tuje. Morda jih bodo že bližnja leta docela zavrgla ali vsaj močno popravila. Toda taka je pot napredujoče znanosti. Domneve padajo, se spreminjajo, dopol-

njujejo — toda z njihovo pomočjo se vendar bogatimo v znanju, v poznanju prirode pridemo naprej.

Vse to velja tudi za kopico znanstvenih domnev o postanku Zemlje in planetov, sončnega sistema in mlečnic.

Že starodavna sedmorica grških modrecev se je lotila tega vprašanja, okoli katerega sta domisljiva in nevednost napletli brez števila mitov, pravljic in bajk. Teh sedem modrijanov stoji v tej davni kot samotem svetilnik zaupanja, da je mogoče obrazložiti tudi to vprašanje z naravnimi silami in zakoni, razvojno. Po starem Demokritu je bilo svetovje sprva kaos, v katerem so nastali iz atomskega gibanja vrtinci gmote, iz teh pa svetovi — izredno drzna spekulacija za tiste čase, s čudno modernim zvokom.

(Dalje prihodnjik)

Narocajte, širite in čitajte "Enakopravnost!"

PLANT MORE OPPORTUNITY IN YOUR FUTURE!

How will your finances stand ten years from now? Will you have the cash for home improvements, farm expansion, education for the kiddies? Will you be able to fulfill your dreams of long vacation trips, of rest and retirement?

You won't if you squander today's profits on overpriced purchases. You will if you salt away every cent possible in safe,

sure United States Savings Bonds, the crop that never fails.

With your money safely invested in Savings Bonds, you'll be growing every \$3 you invest into \$4 — in only ten years. And come what may — bad weather, bad times or bad luck — you'll have a sizeable nest egg to safeguard your future! Buy them at your bank or post office.

INVEST IN U.S. SAVINGS BONDS

ENAKOPRAVNOST

This is an official U. S. Treasury advertisement prepared under auspices of Treasury Department and Advertising Council

MIŠKO KRANJEC

OS ŽIVLJENJA

ROMAN

MARKO MAGDIČ IN NJEGOVA DRUŽINA

(Nadaljevanje)

Njegova družina se je znatno skrčila. Nič več ni bila tako številna kakor nekdanj. Dva sta ostala zavedno na fronti. Mati je sicer upala, da je morda vse bila le pomota, kakor pač vse matere upajo. Toda Marko je vedel, da mora biti mrtev, ko mur prevrta krogla srce ali ko gar raztrga šrapnel. In je bolj, da je mrtev. Marka mlajšega ni bilo nazaj s fronte. Dasi sicer ni prišlo poročilo o njem, da bi

bil tudi on padel, je oče vendar domneval, da ga ne bo več.

Zdaj pa je šel zadnji odrasli sin. Ta ni mogel dočakati fronte, zato pa je postal revolucionar in je pobegnil. To so štirje. Ana je bila odšla v mesto za kruhom. Marko ni bil mnogo v mestu, ali vedel je, da je takšen kruh vse drugačen kakor oni, ki raste po Slavoniji, dasi je že tisti dovolj grenak. In v mestu se kruh služi na drugačen način kakor na vasi ali kakor v Banatu.

Ta družinica doma je bila ti-

ha in skromna. Poleg žene so bili še štirje otroci in še en Anin. Življenje med temi je bilo drugačno kakor med starejšimi.

Zena je bila po tisti revoluciji zopet mirna. Zdelo se je, da sama ne bi mogla pojasniti, kako se je moglo zgoditi, da se je udeležila razbijanja. Zopet je bila mirna, skrbna mati. Nenehoma je mislila, kaj bo kuhala in kako bo napravila z eno in isto stvarjo, da bi vendarle kaj drugega nastalo iz nje. Strasti zdaj ni bilo več v njej. Vse, kar je še ostalo, je bilo hladno, mirno. Kadar se je Marko spomnil na tista daljna leta, ko sta se srečala, in na vse življenje tistih dni in ga primerjal z sedanjim, je občutil, kakšna razlika je vmes. Pa vendar je vmes samo trideset let. Trideset — to naposled ni tako mnogo. Včasih se sicer zdi, da je strašno dolgo,

a druge krati zopet misliš, kako hitro je minilo. In kako se človek spremeni v tridesetih letih! Ne toliko v obrazu kakor v svojem bistvu. Obraz ostane slej-koprej isti, vsaj približno. Samo majhne gube se zarišejo vanj, koža ostari, ni več tako gladka. Lasje začnejo rahlo siveti in postanejo redki. Na njih se opaži nekaj mladostnega sijaja. Ne, zunanost se ne spremeni tako močno, samo notranost človekova postane drugačna. Človek drugače misli, drugače čustvuje, bolj hladno, trezno, še smeji se preudarejše, ne tako brezskrbno. Ako bi samo rahlo mislil na leta okoli petindvajsetih in še prej: koliko majhnih, vsakdanjih laži, ki so bile potrebne in naposled tudi lepe. Zdaj gre življenje brez laži dalje, kakor bi se jih človek naveličal. Zdaj on vleče ta svoj voz

brez prigovarjanja. Življenje je postalo golo, odkrito, kakor jag-ned jeseni: še popja ni videti na njem, znamenja, da bi se mogel kdaj pomladiti. Ostala je samo skrb, tista večna skrb, ki je na čuden način prikrita očem pri dvajsetih letih. Kakor da takrat človek ne bi mogel pregledati tako daleč predse.

Kadar se je zdaj ozrl po ženi, je bil njen obraz zaskrbljen. Najbrže ni nikdar več mislila nase, temveč samo na to svojo okolico, za katero je morala ne-prestano garati.

On, Marko, je včasih vedel kaj povedati, da so se otroci smejali. Rad bi videl, če se otroci smeji. In otroci so se bučno smejali. Zena pa je bila med tem molčela in šele kasneje mu je dejala: Kakšnega komedijanta pa igraš pred družino?

Ne, ona ni hotela igrati pred družino komedijanta.

Otroci so bili doma samo štirje, Katica, Tinek, Veronika in Tonček, in še en Anin! To je bila druga polovica otrok. Ti so šele doraščali, najstarejšemu je bilo komaj štirinajst let, najmlajšemu njegovemu pa pet.

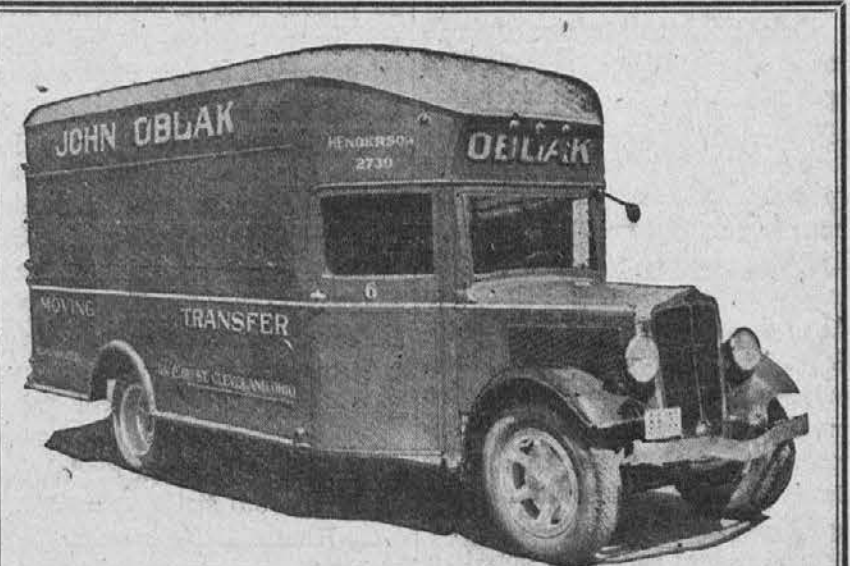
Nekega dne dorastejo tudi ti in se odločijo za svet. Doma vendar ne more nihče ostati. Enega bo pač izučil za mizarja, da bo po njem prevzel orodje, drugim pa je usojeno iti po svojih poteh.

Potlej bo ta dom osamel. V njem bosta ostala samo on in žena, in eden, ki bo vse prevzel. Ampak tisti bo imel svoja pota in mu ne bo mar za njuno življenje.

Potem se bosta nekega dne spomnila, da sije zunaj sonce in da je to sonce prijetno. Hodila

bosta posedat na podstenje pred hišo in dremuckala na tem soncu. Kolniki bodo živahni, posuti s tistim mehkim prahom, ki tako prijetno do bosim nogam; po njem se bodo igrali otroci iz vse ulice. Drevje bo zeleno, vsako bo imelo svojo posebno barvo, kolikor ga bo moglo doseči ostarelo slabotno oko. Gozd bo poln pesmi. Jarki bodo še polni, vsaj ponekod, v njih bodo cvetele tiste rumene lilije, ki cvetejo v juniju. Ponekod bo voda že splahnela in delalo se bo blato, ki bo izparevalo čudno vlogo, prepojeno z omamljivim vonjem. Samo noči bodo dolge in mučne, brez spanca, polne težkega, nadušljivega kašljanja od prahu, ki se je nabiral v pljučih vse življenje, pa ga človek ni imel časa sproti izpljuvati.

(Dalje prihodnjik)

OBLAK MOVER

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

JOHN OBLAKA

1146 East 61st St.

HE 2730

N. J. Popovic, Inc.

IMA ZASTOPSTVO

Chrysler-Plymouth avtov

PRODAJA NAJNOVEJŠE 1949 IZDELKE KOT TUDI RABLJENE AVTE

V zalogi ima razne dele in potrebščine za avte ter izvršuje razna popravila po tovarniško izurjenih mehanikih.

8116 LORAIN AVE.

ME 7200

NICK POPOVIC, predsednik

MIHAIL SOLOHOV

TIHI DON

ČETRTA KNJIGA

(Nadaljevanje)

Ves dan je marljivo pripravljala za odhod: s pomočjo Aniške vдове je presejala zrnje, nekako popravila brane, namazala kolesa pri vozu, uredila sejalnico. Zvečer pa je nakopala v ruto prevejane pšenice, jo odnesla na pokopališče in posejala Petrov, Nataljin in Darjin grob, da bi se drugo jutro naletele na drage gomilice ptice. V svoji otroški preprostosti je verjela, da bodo rajni slišali veselo ptične žvrgolenje in se ga vžadovali...

Sele pred svitanjem je legla na Podonje tišina. Zamolklo je grgarala voda v preplavljenem gozdu, spirala bledezelena debela topolov, enakomerno pozibavala potonule vršičke hrastovih grmov in mladih trepetljik; skrabljale so metlice ločka v prepolinih jezerih, ko jih je pripogibal tok; v poplavi, po mrtvih zatokih, tam kjer je narasla voda odsevala somračno svetlobo zvezdnatega neba in stala nepremično kakor ukleta, so se komaj slišno sklicevale morske gosli, dremotno so požvižgljavale krehljevevi racaki in poredkoma je bilo slišati srebrne trobentačje glasove mimo letelih labodov, ki so prenočevali na povodnji. Včasih se je zalesketala v temini v prostranosti reke, da se riba; po vodi, posejani z zlatimi lisami, se je daleč potočil razpljuskan val in slišati je bilo svarilno brndanje vznemirjene ptice. In spet je Podonje ovila tišina. Toda za dne, brž ko so malo zardeli kredasti odrastki hribov, se je dvignil prilehen veter. Gost in krepak je vlekel proti toku. Po Donu so se grbančili komolec visoki valovi, divje je klokotala voda v gozdu, drevje je ječalo in se majalo. Veter je tulil ves dan in utihnilo pozno ponoči. Tako vreme je trajalo nekaj dni.

Podr. št. 5 Slovenske moške zveze

Uradniki za 1. 1949

Predsednik John Sever
Podpredsednik Joe Ponikvar
Tajnik-blagajnik Tony Krampel,
1003 E. 66 Pl., Tel.: EN 5408.
Zapisnikar Frank Kuhar
Nadzorni odbor: Frank Kuhar,
Andy Campa in Louis Erste.
Zastopniki za Federacijo SMZ:
Frank Cernik, Tony Krampel,
Louis Erste in Matt Zaman.

Seje se vršijo vsako 3. soboto v mesecu, soba št. 4 Slov. nar. doma na St. Clair Ave., ob 8. zvečer. Tajnik pobira assessment vsakega 25. v mesecu v SND.

PEGGY'S OPEN KITCHEN

ZDAJ POD NOVIM VODSTVOM

"Če vaša žena ne zna kuhati—imate jo za ljubico in pridite na kosilo k

PEGGY'S OPEN KITCHEN"

554 EAST 152nd STREET

JOS. ŽELE IN SINOVI

POGREBNI ZAVOD

6502 ST. CLAIR AVE. ENdicott 0583

Avtomobili in bolniški voz redno in ob vsaki uri na razpolago.

Mi smo vedno pripravljeni za najboljšo postrežbo.

COLLINWOODSKI URAD:

452 EAST 152nd STREET Tel.: IVanhoe 3118

PERUTNINA

17330 BROADWAY, MAPLE HEIGHTS

V zalogi imamo vedno mlade piščance in vseh vrst perutnine.
Se priporočamo za svatbe, bankete in razne druge prilike.
Pridite in si izberite.

ANDY HOČEVAR IN SINOVI

TEL. v irgovini: Montrose 2369—na domu: Montrose 1368 W

malo časa pa se je ozrl po Aksi. nji in zadržal tako, da se mu je obledela sinjkasta srajčka na hrbtu napela v mehur.

Medtem ko so volji pili, je Aksinja legla na nasip in pri priči sklenila oditi v vas. Melnikov je bil kozak vojak in verjetno bi lahko kaj vedel o Grigorijevi usodi. Ko je Aksinja prignala volji k stanu, je rekla Dunjaški:

— V vas pojdem, jutri rano se b. vrnem.

— Imaš opravke?

— Opravek.

Drugo jutro se je Aksinja vrnila. Prišla je k Dunjaški, ki je zapregala volji, in brezskrbno mahljala s šibo, obrvi pa so ji bile nasršene in v kotičkih ust so ji ždele tožne gubice.

— Fjodor Melnikov je prišel. Šla sem in ga spraševala po Grigoriju. Nič ne ve, — je kratko povedala, se ostro zasukala in odšla k sejalnici.

Po setvi se je Aksinja lotila doma: posadila je na zeljniku melone, pomazala in pobelila hišo sama, kakor je vedela in znala, pokrila z ostanki slame streho klonice. Dnevi so minevali v delu, toda skrb za Grigorijevu življeno ni Aksinjo zapustila niti za trenutek. Stepan se je Aksinja spominjala nerada in zdela se ji je nekako, da se ne bo vrnil; ko pa je prišel v vas kdor si že bode izmed kozakov, je najprej vprašala:

"Si kaj videl mojega Stepana?" In šele potem je poskusila pre-

vidno in naskrivoma poizvedeti kaj o Grigoriju. Za njuno zvezo so vedeli vsi na vasi. Še celo za zdrabe pripravljene ženske so ju nehale obrekovati, toda Aksinjo je bilo sram, da bi pokazala svojo ljubezen, zato je le po redkoma, kadar redkobesedni kozak le ni nič omenil Grigorija, grdo pogledala, se vidno zmedla in povprašala: "Našega sosedu, Grigorija Melehova, pa nisi nič srečal? Mati se zastran njega vznemirja, vsa se je posušila..."

Nikdo izmed vaških kozakov ni videl ne Grigorija ne Stepana po vdaji donske armade v Novorosijsku. In šele proti koncu junija je prišel k Aksinji Stepanov tovariš iz vojske, ki je šel za Donom domov v vas Kolundajevskij. Ta ji je tudi povedal:

— Stepan se je odpeljal na Krim, častno besedo ti dam. Sam sem videl, kako se je vkrca na ladjo. Spregovoriti pa nisem mogel z njim. Gneča je bila taka, da smo kar po glavah hodili. — Na vprašanje o Grigoriju se je izmaknil in dejal: — Videl sem ga v pristanišču, namramnike je imel, potlej pa se ni naključilo, da bi ga videl. Niko častnikov so v Moskvo odpeljali, kdo naj bi vedel, kje je zdaj...

Teden dni pozneje pa je prišel v Tatarskij ranjeni Prohor Zikov. Pripeljali so ga s posta-

je Millerovo na srenjskem vozu. Ko je Aksinja to zvedela, je prejenjala molsti kravo, spustila k njej telička, si spotoma pokrila ruto, naglo odšla in skoraj stekla k Zikovlji domačiji. "Prohor pa ve, ta pa mora vedeti! Kaj pa, če bo rekel, da Griša ni med živimi? Kaj pa potem?" — je premišljevala po poti in vsak trenutek bolj zadrževala korake, pritiskala roko na srce in se bala, da bi ne zvedela slabe novice.

Prohor jo je sprejel v izbi, se široko zasmeljal in skril za hrbet šteljat konček leve roke.

— Dober dan, sopolkovka! Pozdravljena! Da te živo najdem! Mi smo pa že mislili, da so te črvi požrli v tisti vasi. Ej, ampak prebito bolna si bila... Nu, kajne, kako onega, legarčeka, polepša človeka? Mene pa, vidiš, kako so mene Poljaki zmrcvarili, oje jim v čeljusti!

— Prohor je pokazal prazen, v

ODRASLA DRUŽINA

želi dobiti v najem stanovanje s 5 ali 6 sobami v collinwoodski naselbini. Plača se \$100 provizije za nabavo stanovanja. Pokličite do 3. ure popoldne.

KE 2363

NAPRODAJ

Davenport in stol s pogrnjalom; pohištvo iz orehovine 8 komadov za obednico in podloge; pohištvo za spalnico, 3 komadi, preproge 9x12, itd. Proda se posameznikom. Pokličite med 7. in 9. zv. — MU 1982.

HIŠA NAPRODAJ

5 sob, blizu Graphite Bronze tovarne. Je v zelo dobrem stanju; lepa klet pod vodo hišo, zaprt porč, avtomatični grelec za vodo in avtomatični fornec na plin. Podrobnosti dobite če pokličete lastnika KEnmore 7195

SEDAJ JE ČAS, DA SI KUPITE

JABOLKA

IMETITE ZDRAVO SADJE ZA

VAŠO ŠOLSKO DECO.

CENE SO ZMERNE.

Pokličite

Willoughby 2-1845

ADOLPH J. SOMRAK

MAPLE GROVE RD.,

od SOM Center Rd. Rt 91 blizu

Johnny Cake Ridge Rt. 84

Willoughby, O.

Zakaj vaši otroci potrebujejo vid-ohranjujočo RAZSVETLJAVO!

Vaši otroci... in vi... potrebujete vid-ohranjujočo razsvetlavo radi sledečih važnih vzrokov.

Vid-ohranjujoča razsvetljava obvaruje vaše oči pred napenjanju... zmanjša utrujenost in nervoznost, ki jo povzroči slaba razsvetljava.

Vid-ohranjujoča razsvetljava napravi domače naloge in vsako "očesno delo" lahkješe. Vam pomaga izvršiti več dela hitreje, z manjšim naporom.

Vid-ohranjujoča razsvetljava pripomore zelo veliko k udobnosti in lepoti vašega doma.

To so važni vzroki zakaj bi morali imeti vi in sleherni član vaše družine vid-ohranjujočo svetilko... sedaj. Zelo dobra navada je, da ima vsak član vaše družine vsaj eno moderno vid-ohranjujočo svetilko.

The Illuminating Company
ALWAYS AT YOUR SERVICE

"TEN O'CLOCK TUNES"

VSJ NAJNOVEJŠI
KOMADI
VSJ SLAVNI
ZVEZDNIKI

Pet dni na teden—od ponedeljka do petka

Zjutraj ob 10—WGAR in WICA

Zvečer ob 10—WHK

ma ničesar, da bi ga vsaj pozdravila. Vse ste takele brez mož, jaz vas, bragov mokropih, poznam do zadnjega vlakna!

— Rajši povej...

(Dalje prihodnjič)

5 AKROV ZEMLJE

posejane s grozdem se skupno proda. Podrobnosti dobite pri lastniku JAMES TENDORI, Middle Ridge Rd., Perry, O., 3. hiša naprej od pokopališča na južni strani. Tel. 3233.

FORNEZI

Novo forneze na premog, olje, plin, gorko vodo ali paro vzpostavimo. Resetting stane \$15; čiščenje \$5. Premenimo stare forneze na olje ali plin.

CHESTER HEATING CO.

Govorimo slovensko

1193 Addison Rd., UT 1-0398

AKO NAMERAVATE

PRODATI VAŠO HIŠO

za eno ali dve družini, pokličite nas.

IVanhoe 7646

Realtor

Fino belo grozdje naprodaj

SE PRIPOROČA SLOVENSKI FARMAR.

Podrobnosti dobite pri

MRS. JULIA NOVAK

1377 E. 52 ST.

Get 'em while you're "HOT"!

How you doing? All right?

Well, we don't want to throw cold water. But remember—there comes a time to every man when his earnings start to go downhill.

The money you'll need in the future, you're earning right now. And one safe way—one sure way—to set some of that money aside is to do it by purchasing U. S. Savings Bonds.

You can buy them at this bank.

Don't miss this opportunity to save while you're still going strong!

Put more opportunity in your future! Invest in U.S. Savings Bonds

ENAKOPRAVNOST

This is an official U. S. Treasury advertisement prepared under auspices of Treasury Department and Advertising Council.